

การขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ
ในเขตเทศบาลนครสกลนคร
Driving the Policy on the Elderly Quality of Life Development
Into Implementation in Sakon Nakhon Municipality

ปิยะนุช เรืองโพธิ์¹ เตชทัช คลายโสภณ² วรเมธ ยอดบุญ³ ปณิธิ การสมดี⁴
และ เพชรประกาย กุลตังวัฒนา⁵

Piyanoot Ruangpon,¹ Techatach Khaisokk,² Worameta Yodboon,³ Panitee Karnsomdee⁴
and Petchprakay Kultangwattana⁵

Article History

Receive: April 27, 2020

Revised: March 11, 2021

Accepted: March 15, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ และแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มกับผู้บริหารระดับสูง เจ้าหน้าที่ แกนนำผู้สูงอายุ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ประกอบด้วย การกำหนดภารกิจ การกำหนดนโยบายและแผน การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการดำเนินโครงการและกิจกรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การติดตามและประเมินผลแบบเสริมพลัง การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และการสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร ยกเว้นสมรรถนะบุคลากรในนโยบายไม่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ โดยตัวแปรสามารถร่วมกันทำนายผลการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติได้ร้อยละ 65 แนวทางการพัฒนาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การพัฒนาด้านการบริการสุขภาพ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อผู้สูงอายุ การสร้างเสริมอาชีพ การพัฒนาการเรียนรู้ผู้สูงอายุ และการพัฒนาบุคลากร

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ; นโยบาย ; การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ; เทศบาลนครสกลนคร ; ผู้สูงอายุ

^{1,2,3,5} อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร , Lecturer, Faculty of Liberal Arts and Management Sciences, Kasetsart University Chalemphrakiat Sakonnakhon Province Campus

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร , Assistant Professor, Faculty of Liberal Arts and Management Sciences, Kasetsart University Chalemphrakiat Sakonnakhon Province Campus

ABSTRACT

The objectives of this study aimed to investigate the policy implementation to develop the quality of life of the elderly in Sakon Nakorn Municipality (SNM). Secondly, in order to develop of the quality of life of the elderly in SNM, the study seeks for factors that affect to the policy implementation. The project also explores some guidelines for implementing policy through a mixed research method. A qualitative method is combining an in-depth interview and group discussion with senior executives officers, and leading elderly committees to obtain further in-depth information of the policy implementation. The quantitative method applies 400 questionnaires asking elderly people. The study analyzes the qualitative data with the content analysis. The analysis of quantitative data applies statistical methods including mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation and multiple regression analysis. The study result suggests that the policy implementation for improving the quality of life of the elderly in SNM involving task's assignment, policy implementation, and project and activity operations. The study also discovers factors affecting the policy implementation for developing elderly's life quality are included empowerment of following-up and evaluation, strategic planning, stakeholder engagement, and administrative resources' support. For competencies of employees, the results did not suggest that such competencies effect to the policy implementation of the the elderly life quality's development. These aforementioned factors can be collaboratively operated with forecasting the result of the policy implementation of in development of quality of life of the elderly (65.00%). The findings reported here shed new light on guidelines for the implementation of policy in the development of quality of life of the elderly, such as various types of developments including health service, environment development for elderly, professional and employment for elderly, careers' opportunities, elderly learning, and human resources.

Keywords : Development of Quality of Life of The Elderly ; Policy ; Implementation of The Policy, Sakon Nakhon Municipality (SNM) ; Elderly

บทนำ

ประเทศในอาเซียนกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ในขณะนี้ประเทศไทยที่มีอายุ 65 ปีมีจำนวนมากกว่า 7 ล้านคน และภายในปี พ.ศ.2583 ประชากรในกลุ่มนี้จะเพิ่มจำนวนขึ้นถึง 17 ล้านคน ทั้งนี้ประเทศไทยยังมีสัดส่วนของจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกเช่นเดียวกับประเทศจีน และจะกลายเป็นประเทศที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดในภูมิภาคภายในปี พ.ศ.2583 (Sukkumnerd et al., 2019) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรในปัจจุบันกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้นำระดับชาติ และผู้นำระดับท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญ โดยสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่สูงขึ้นย่อมหมายถึงหน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุทั้งในเรื่องการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในด้านคุณภาพชีวิตต่างๆ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีความสำคัญอย่างยิ่งก็คือ เป็นการผลักดันนโยบายให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายตั้งแต่ระดับมหภาคจนถึงระดับจุลภาค และที่ผ่านมาถึงแม้ว่านโยบายผู้สูงอายุของไทยมีการเคลื่อนตัวเชิงหลักการและนโยบายที่ดี เห็นได้จากการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผู้แสดงบทบาทหลักในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจากรัฐบาลกลางเป็นหน่วยงานท้องถิ่น แต่ส่วนใหญ่การขับเคลื่อนนโยบายมีลักษณะการดำเนินการแบบสั่งการจากบนสู่ล่าง (Top - Down) กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานระดับบนคิดรูปแบบนโยบายตลอดจนการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ แล้วให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นนำนโยบายไปปฏิบัติ (Liamsuwan, 2019) แต่เนื่องจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีความสลับซับซ้อนทั้งในแง่บทบาทของหน่วยงานที่รับเอนนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่างๆ จึงก่อให้เกิดปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติหลายประการ เป็นต้นว่าปัญหาด้านศักยภาพขององค์กรซึ่งเป็นความพร้อมและความสามารถขององค์กรในการดำเนินการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ เช่น ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ปัญหาด้านการควบคุมแผนงานหรือโครงการ รวมไปถึงปัญหา

ด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (Kenaphoom and Jandaeng, 2019) ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและก่อให้เกิดปัญหาในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเป็นหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบถึงปัญหาและความต้องการต่างๆ ของประชาชนมากที่สุด และมีบทบาทเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายระดับชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยมีภารกิจจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 (7) ที่กำหนดให้มีหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ และพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 66 และมาตรา 67 (6) ที่กำหนดให้มีหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 (10) ที่ระบุว่าเทศบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพระราชบัญญัติผู้สูงอายุประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2546 ได้ระบุเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุต้องได้รับความคุ้มครองซึ่งเป็นการที่รัฐโอนมาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล โดยรัฐเป็นฝ่ายจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการ (Terengkhanmak, Terkhanmak and Anantanachai, 2016) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

เทศบาลนครสกลนครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทเทศบาลนคร ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสกลนคร เขตเทศบาลนครเป็นพื้นที่ศูนย์กลางแห่งการพัฒนา เป็นที่ตั้งของหน่วยงานการบริหาร สถานศึกษา สถานพยาบาลและสาธารณสุข ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของจังหวัด เป็นเทศบาลนครอันดับที่ 27 ของประเทศไทย และอันดับที่ 5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความซับซ้อน มีผู้สูงอายุในพื้นที่ทั้งหมด 8,838 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 ของจำนวนประชากรในเขตเทศบาลทั้งหมด (Local Registration Office, 2018) ดังนั้นการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุถือเป็นอำนาจของเทศบาลนครสกลนคร เมื่อรับนโยบายมาแล้วมีการดำเนินการอย่างไร เพื่อให้การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ เนื่องจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัตินั้นต้องมีปัจจัยบางประการเข้ามาเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปสู่การปฏิบัติในระดับมหภาคและจุลภาค กำหนดนโยบายและการกิจ การวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การบริหารบุคลากร ซึ่งผลจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ สังคม ครอบครัว และเศรษฐกิจ จากความเป็นมาดังกล่าวจึงได้ศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนครในระดับมหภาคและจุลภาค ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร และแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนครซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการส่งเสริมการบริหารงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุและการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครสกลนครให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนคร

สกลนคร

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนครมีแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

แนวคิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการนโยบายสาธารณะ ขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติแบ่งได้ 2 ระดับ คือการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับมหภาค ประกอบด้วยหน่วยงานระดับสูงทำหน้าที่กำหนดนโยบายระดับชาติในรูปของกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และคำสั่งของผู้บริหารในระดับต่างๆ และต้องทำให้หน่วยงานระดับล่างนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติด้วยวิธีการที่เหมาะสม และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับจุลภาค คือ หน่วยงานระดับล่างเมื่อได้รับการถ่ายทอดนโยบายจากหน่วยงานระดับบนก็ต้องกำหนดนโยบายภายในของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายของชาติ โดยมีขั้นตอนการแปลงนโยบายโดยหน่วยงานกลางทำหน้าที่แปลงนโยบายเป็นแนวทางปฏิบัติในรูปแบบแผนงานหรือโครงการเพื่อให้หน่วยงานระดับล่างถือปฏิบัติ

(Chandarasorn, 2011) โดยเมื่อนโยบายได้ขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติในระดับล่างหรือระดับท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการแปลงนโยบายที่มีแหล่งที่มาจากนโยบายรัฐบาล นโยบายที่มาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย การจัดทำภารกิจตามที่กฎหมายกำหนด การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย และการจัดการบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Thamrongthanyawong and Whangmahaporn, 2012)

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ 1. แผน คือรูปธรรมของนโยบายที่ประกอบด้วยมาตรการและกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติปรากฏเป็นจริง เมื่อนำแผนไปปฏิบัติต้องมีความชัดเจนทั้งแผนงานและโครงการต่างๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามความต้องการ หากนโยบายมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดและปฏิบัติได้ก็ยิ่งส่งเสริมให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสอดคล้องกันและนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (Thamrongthanyawong, 2012) 2. งบประมาณ ถือเป็นทรัพยากรการบริหารและเครื่องมือวัดขีดความสามารถขององค์กรที่สำคัญเนื่องจากงบประมาณช่วยให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบรรลุผล นโยบายจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับการสนับสนุนทางการเงินอย่างพอเพียง (Dokthaisong, 1995) 3. การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติและผู้รับบริการ การมีส่วนร่วมมีหลายระดับการจะให้ผู้ปฏิบัติและผู้รับบริการมีส่วนร่วมในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานและขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติและผู้รับบริการด้วย องค์กรที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบาย ร่วมดำเนินกิจกรรม ร่วมติดตามและการควบคุมยอมทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์ได้ง่าย (Laohavichien, 2001) 4. บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีจำนวนเพียงพอ มีคุณสมบัติ มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติตามนโยบาย (Ladavalaya Na Ayuthaya, 2012) และ 5. การติดตามและประเมินผล เป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นเพื่อให้ทราบว่าได้มีการปฏิบัติงานตามแผนจริงหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่อย่างไร และควรจะต้องหามาตรการในการแก้ไข และปรับปรุงวิธีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น (Nimphanit, 2009) โดยการประเมินผลแบบเสริมพลัง มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้สามารถวางแผนการลงมือปฏิบัติ และประเมินโครงการด้วยตัวเอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ (Ampansirirat, 2016)

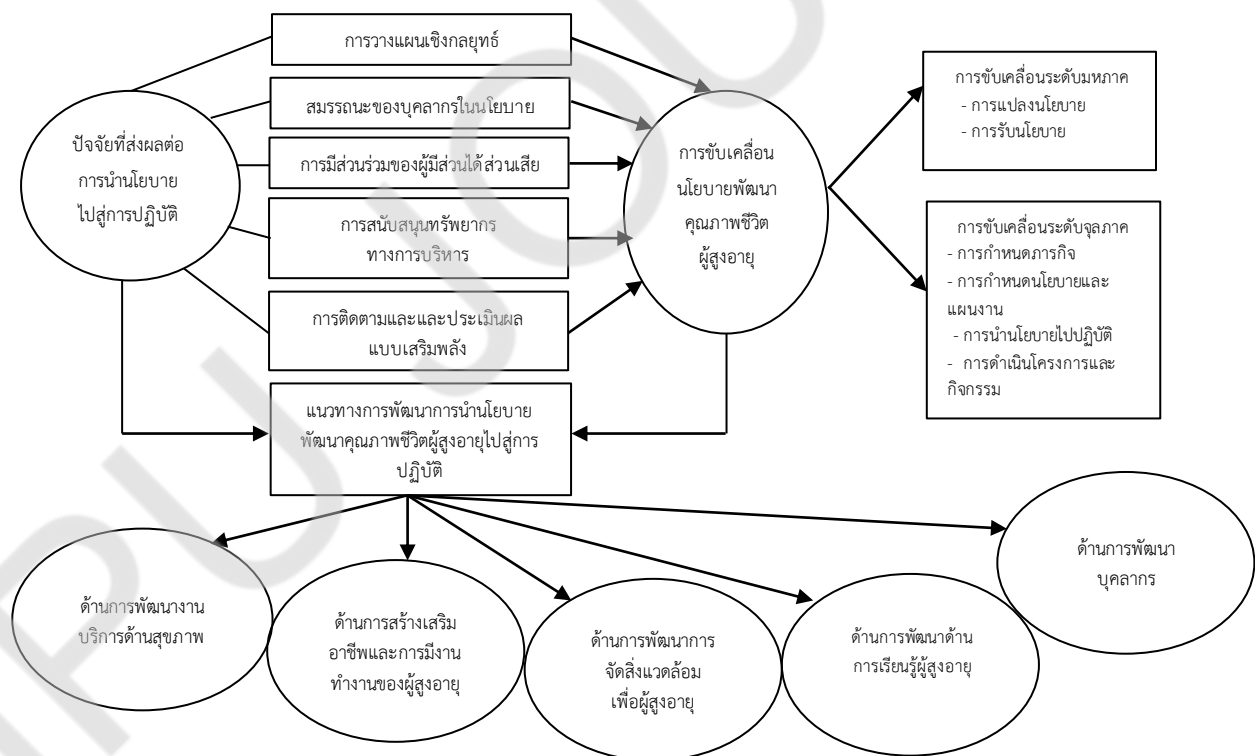
แนวคิดคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถอธิบายได้ดีที่สุดจากความพึงพอใจที่ผู้สูงอายุแต่ละบุคคลได้รับด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม Mahatnirunkul, Tantiapiwatsakul and Phumpaisai (1998) ได้แบ่งองค์ประกอบคุณภาพชีวิตเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายเป็นการรับรู้สภาพร่างกายของผู้สูงอายุซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน ด้านจิตใจเป็นการรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับบุคคลอื่น และด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลการดำเนินชีวิต

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีนักวิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการศึกษาในหลายมิติ ได้แก่ 1) การศึกษาการนำนโยบายผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ Sudsomboon, Thammaporn, Puttasukkee and Chaimay (2017) ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุไทย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรรัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน การสงเคราะห์ดูแลผู้สูงอายุเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมายแต่ละประเภทตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติต่างๆ และนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำไปปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และ Tanboonserm (2018) ศึกษาความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคกลางตอนล่างที่ 1 พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองกับนโยบายของรัฐบาลกระทรวงต่างๆ รวมทั้งสามารถบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมคือการตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุที่เป็นตัวแบบที่สำคัญที่ทำให้เขตพื้นที่อื่นๆ มาดูงาน 2) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ Bunchalerm and Therchatanmeenasakul (2018) ศึกษาเรื่องผลการนำนโยบายบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ เรียงลำดับจากค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุมากไปหาน้อยคือ การให้บริการ การมอบหมายงาน และการมีส่วนร่วม และ Terengkhanmak, Terkhanmak and Anantanachai (2016) การศึกษารูปแบบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี พบว่า การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลพบุรีสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยการวางแผน การควบคุมและ การประเมินผล

การงบประมาณ การจัดคนเข้าทำงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดองค์การ และการกระจายอำนาจ และ 3) แนวทางการนำนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในด้านการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ Kitikunitipong, Chupen and Taresilapasatit (2018) ได้ศึกษาบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านผู้สูงอายุมีความเหมาะสม แต่ผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านสุขภาพ ด้านความรู้ ด้านสิทธิ และด้านสิ่งแวดล้อม ถนน ทางสาธารณะ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และ Jantanukul (2017) ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ ด้านการสร้างงานแก่ผู้สูงอายุ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งเอื้ออำนวยต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร เป็นการศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ได้แก่ แนวคิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เป็นการศึกษาขั้นตอนการขับเคลื่อนนโยบายในระดับมหภาค โดยการแปลงนโยบายของหน่วยงานระดับชาติและการรับนโยบายของท้องถิ่น และในระดับจุลภาคเป็นการนำนโยบายระดับชาติมาขับเคลื่อนในท้องถิ่นโดยแปลงให้เป็นภารกิจ แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมและนำไปสู่การปฏิบัติ และได้ศึกษาแนวคิดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติเพื่อสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ สมรรถนะของบุคลากรในนโยบาย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร การติดตามและประเมินผลแบบเสริมพลัง แนวทางการพัฒนาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์ด้วยตัวเองแบบตัวต่อตัว (Face to Face Interview) ได้แก่ นายกเทศมนตรีนครสกลนคร ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังและส่งเสริมสุขภาพในชุมชนเขตเทศบาลนครสกลนคร และนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตพื้นที่เทศบาลนครสกลนคร

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครสกลนคร จำนวน 8,838 คน คน (Local Registration Office, 2018) ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane กำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อนที่ $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 383 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Siljaru, 2017) ตามสัดส่วนประชากร สำหรับการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น

3. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เป็นกลุ่มแกนนำผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุ และนักวิชาการ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังและส่งเสริมสุขภาพในชุมชน

เขตเทศบาลนครสกลนคร ประธานกรรมการศูนย์เฝ้าระวังและส่งเสริมสุขภาพในชุมชนเขตเทศบาลนครสกลนคร รองประธานศูนย์เฝ้าระวังและส่งเสริมสุขภาพในชุมชนเขตเทศบาลนครสกลนคร ประธานสาขาสมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ครูสอนลีลาทมิฬโรงเรียนผู้สูงอายุ คณะกรรมการศูนย์เฝ้าระวังและส่งเสริมสุขภาพในชุมชนเขตเทศบาลนครสกลนคร ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนผู้สูงอายุ คนที่ หัวหน้ากลุ่มงานประดิษฐ์ใบตอง หัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ครูสอนภาษาเวียดนาม ตัวแทนผู้สูงอายุคนที่ 1 และ 2 เจ้าหน้าที่ และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร จำนวนทั้งสิ้น 13 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในภาคประชาชนและเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) โดยการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองแบบตัวต่อตัว (Face to Face Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดประเด็นสัมภาษณ์จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มาใช้เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์สำหรับงานวิจัย ได้ตั้งนี้ การขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ประกอบด้วย ในระดับมหภาค ได้แก่ การแปลงนโยบายของหน่วยงานระดับชาติ และการรับนโยบายของเทศบาลนครสกลนคร และในระดับจุลภาค ได้แก่ การกำหนดภารกิจ การกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การนำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ และการจัดทำโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วยข้อมูลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ มีจำนวน 28 ข้อ ประกอบด้วย การวางแผนเชิงกลยุทธ์ สมรรถนะของบุคลากรในนโยบาย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร และการติดตามผลและประเมินแบบเสริมพลัง

ส่วนที่ 3 ผลการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีจำนวน 23 ข้อ ประกอบด้วย ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นันทนาการ และความมั่นคงทางสังคมและครอบครัว

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

สำหรับแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นประเภหามาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยประยุกต์ มาตราวัดความคิดเห็นแบบไลเคิร์ตสเกล (Likert scale, 2016) มาใช้เป็นเกณฑ์การให้คะแนนค่า 5 ระดับ ส่วนการหาคุณภาพ แบบสอบถามดำเนินการโดยนำฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ให้มีความถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการหาค่าความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ในแบบสอบถามมีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ และได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาความ เชื่อมั่น (Reliability) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงโดย วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

3. การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) โดยจัดสนทนากลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นกับกลุ่มแกนนำผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุ และนักวิชาการ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนํานโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขต เทศบาลนครสกลนคร โดยกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่มทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่

1) ปัญหาที่ผู้สูงอายุเผชิญในยุคปัจจุบัน ประกอบด้วย ปัญหาด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ปัญหาด้านการ มีงานทำและการมีรายได้ ปัญหาด้านการบริการทางสังคมและสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ และปัญหาด้านการเรียนรู้สำหรับผู้ สูงอายุ

2) ความต้องการของผู้สูงอายุในยุคปัจจุบัน ประกอบด้วย ความต้องการด้านสุขภาพและรักษาพยาบาล ความต้องการมีงานทำและการมีรายได้ ความต้องการด้านการบริการทางสังคมและสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ และความต้องการ ด้านการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ

3) ข้อเสนอแนะเทศบาลนครสกลนครในการนํานโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การพัฒนาด้านสุขภาพและรักษาพยาบาล ด้านการมีงานทำและการมีรายได้ ด้านการบริการทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อผู้สูงอายุ และด้านการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ

จากนั้นคณะผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปประเด็นกับผู้สนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการ พัฒนาการนํานโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาบริการด้านสุขภาพ 2) ด้านการพัฒนาสร้างเสริมอาชีพและการมีงานทำ 3) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพื่อผู้สูงอายุ 4) ด้านการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ และ 5) ด้านการพัฒนาบุคลากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างทำการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัน เวลาที่ได้รับอนุญาตในช่วงเดือนมีนาคม-สิงหาคม 2562

2. การเก็บรวบรวมการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุที่สายตาไม่ดีอ่านไม่ ออก ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบถามตอบตามรายการคำถามและดำเนินการเก็บแบบสอบถามในเดือนกันยายน - ตุลาคม 2562

3. การจัดสนทนากลุ่มย่อยในเดือนมกราคม 2563 ดำเนินการ ณ ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนในเขต เทศบาลนครสกลนคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ตีความจากข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่มย่อยโดยนำข้อมูลมาจัดบันทึกทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุปผลเป็นประเด็นต่างๆ และนำไปอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ตั้งไว้

ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนํานโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติและผลของการนํานโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การนํานโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติด้วยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณโดยนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

ผลการวิจัยและอภิปรายผลวิจัย

1. การขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร สามารถแบ่งได้ 2 ระดับ ได้แก่

1.1 การขับเคลื่อนการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนครในระดับมหภาค มีลักษณะการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติแบบบนลงล่าง (Top-Down View) กล่าวคือ รัฐบาลกำหนดนโยบายผู้สูงอายุระดับชาติ โดยปรากฏมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) จากนั้นจึงมอบให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่แปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สามารถแบ่งกระบวนการดำเนินการได้ 2 ขั้นตอน คือ 1) การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นหน่วยงานหลักของประเทศที่รับผิดชอบคุณภาพชีวิตทุกกลุ่มเป้าหมายซึ่งรวมถึงผู้สูงอายุ จึงได้รับมอบหมายแปลงนโยบายผู้สูงอายุระดับชาติให้เป็นแผนระดับกระทรวง โดยหลักการแล้วการแปลงนโยบายเป็นแผนงานต้องมีความเชื่อมโยงกับนโยบายระดับชาติ สำหรับการแปลงนโยบายในขั้นต้นดำเนินการกำหนดแผนงาน เป้าหมายระยะสั้นระยะยาว มาตรการโครงการกิจกรรมและตัวชี้วัดเพื่อกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยในปีพ.ศ.2562 มีทั้งหมด 5 แผนงาน ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน การพัฒนาศักยภาพองค์กรเครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ การสานพลังผู้สูงวัยร่วมพัฒนาคนไทยอยู่ดีมีสุข การเสริมพลังภูมิปัญญาผู้สูงอายุพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ จากนั้นจึงส่งมอบแผนระดับกระทรวงไปยังส่วนภูมิภาคได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร และเทศบาลนครสกลนครไปดำเนินการจัดทำแผนงานนำไปขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมในเขตเทศบาลนครสกลนครต่อไป 2) การรับนโยบายจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้แปลงแผนงานระดับกระทรวงออกเป็น 3 โครงการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติร่วมกับเทศบาลนครสกลนคร ได้แก่ 1) โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ 2) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และ 3) การถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่คนทุกวัยโดยใช้ภูมิปัญญาที่ขึ้นทะเบียนของผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการเหล่านี้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับเทศบาลนครสกลนคร เนื่องจากเป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีความพร้อมในด้านพื้นที่ ทรัพยากรการบริหาร การเมืองท้องถิ่นที่มีความสำคัญกับผู้สูงอายุ และด้วยการทำงานแบบเครือข่ายจึงส่งผลให้เทศบาลนครสกลนครเป็นพื้นที่นำร่องในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร

ดังนั้นการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในระดับมหภาคจึงเป็นการขับเคลื่อนในรูปแบบจากบนลงล่าง (Top-Down View) โดยรัฐบาลมีบทบาทหลักในการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุระดับชาติ และเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในระดับมหภาคจึงมอบหมายให้กระทรวงที่รับผิดชอบแปลงนโยบายเป็นแผนงานให้หน่วยงานท้องถิ่นนำไปปฏิบัติ อนึ่งหากหน่วยงานระดับกระทรวงมีความเข้าใจในนโยบายย่อมทำให้กำหนดแผนงานระดับกระทรวงได้ชัดเจนส่งผลให้หน่วยงานส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นรับนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการดำเนินงานแบบเครือข่ายระหว่างส่วนราชการ และท้องถิ่นเป็นความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณะที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานใดเพียงหน่วยงานหนึ่ง เนื่องจากการให้ความสำคัญกับหน่วยงานราชการเพียงหน่วยงานเดียวย่อมไม่สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การแปลงนโยบายด้วยการมีแผนงานในระดับมหภาคที่ชัดเจน และรับนโยบายไปสู่การปฏิบัติด้วยการทำงานแบบเครือข่ายจึงส่งผลต่อนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ Chandarasorn (2011) เสนอว่าขั้นตอนของการนำนโยบายในระดับมหภาค หน่วยงานระดับสูงทำหน้าที่กำหนดนโยบายในรูปแบบต่างๆ และต้องทำให้หน่วยงานระดับล่างนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยการแปลงนโยบายนั้นออกมาเป็นแผนงานโครงการเพื่อให้หน่วยงานระดับล่างถือปฏิบัติ และการทำให้หน่วยงานระดับล่างยอมรับแนวทาง แผนงาน โครงการหรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยลักษณะของหน่วยงานท้องถิ่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของท้องถิ่นนั้น และเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อค้นพบของ Sudsomboon, Thammaporn, Puttasukkee and Chaimay (2017) ศึกษาการนำนโยบายผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริมดูแลผู้สูงอายุเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมายแต่ละประเภทตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติต่างๆ และนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับไปปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนสังเคราะห์ผู้สูงอายุ

1.2 การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนครระดับจุลภาค คือการขับเคลื่อนนโยบายระดับชาติมาปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยการกำหนดภารกิจ การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการดำเนินโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กล่าวคือนโยบายระดับชาติและระดับท้องถิ่นต้องมีความสอดคล้องกัน ในการกำหนดภารกิจงานด้านผู้สูงอายุ เนื่องจากการสังเคราะห์ผู้สูงอายุเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประชาชน ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ดังนั้นเทศบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์งานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต

ผู้สูงอายุ โดยนโยบายเกิดจากการริเริ่มของผู้นำ คือนายกเทศมนตรีนครสกลนครที่เห็นความสำคัญ ปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุรวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากนักวิชาการ แกนนำผู้สูงอายุ เมื่อปี พ.ศ.2550 จึงได้จัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเทศบาลเมืองนครสกลนครเพื่อเป็นสถานที่ให้ผู้สูงอายุได้พบปะและทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และได้ระดมพลังจากภาคส่วนต่างๆ จัดทำแผนและโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมีทั้งหมด 5 ยุทธศาสตร์ได้แก่ 1) การเตรียมพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ 2) การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ 3) ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4) การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ และ 5) การประมวลและพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยสอบถามความต้องการจากตัวแทนผู้สูงอายุเพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จากนั้นจึงนำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเข้าไปผนวกรวมกับแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565) และได้ดำเนินการปรับปรุงแผนทุกๆ ปีภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของตัวแทนผู้สูงอายุ จากนั้นได้นำนโยบายและโครงการไปปฏิบัติโดยขับเคลื่อนบูรณาการร่วมกันระหว่าง 3 ภาคีเครือข่าย ได้แก่ 1) หน่วยงานท้องถิ่นคือ กองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครสกลนคร มีบทบาทสนับสนุนส่งเสริมให้งบประมาณสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่างๆ 2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร่วมดำเนินการโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ 3) ภาคประชาชน ได้แก่ แกนนำผู้สูงอายุ กลุ่มจิตอาสา และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพมส.) และได้ขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นในระดับจุลภาคเทศบาลนครสกลนครมีแนวปฏิบัติในการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างชัดเจนในรูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายระดับท้องถิ่น โดยคำนึงถึงและสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่น และได้จัด “พื้นที่” ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเทศบาลนครสกลนครเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ผู้สูงอายุได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและส่งเสริมคุณค่าในตัวเองซึ่งเป็นการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เกิดจากผู้นำ การทำงานเชิงรุก การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ การทำงานแบบเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น และงานจิตอาสาเพื่อขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมในพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ท้องถิ่นรับผิดชอบทั้งต่อผู้สูงอายุ นักการเมืองท้องถิ่น และส่วนราชการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Thamrongthanyawong and Whangmahaporn (2012) ที่เสนอว่านโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดทำภารกิจตามที่กฎหมายกำหนด การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย และการจัดการบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tanboonserm (2018) ศึกษาความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคกลางตอนล่างที่ 1 พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองกับนโยบายของรัฐบาลกระทรวงต่างๆ รวมทั้งสามารถบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมคือการตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุที่เป็นตัวแบบสำคัญที่ทำให้เขตพื้นที่อื่นๆ มาดูงาน โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและบุคคลภายนอกเข้ามาศึกษาดูงาน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร

2.1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 ส่วนใหญ่มีอายุ 66-70 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 1,000 บาท จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.25 และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ (8-12 ครั้งต่อปี) จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50

2.2 ผลการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในภาพรวมพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92 ในด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านความมั่นคงทางสังคมและครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3.94 รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และด้านนันทนาการ มีค่าเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในภาพรวม พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 ในด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.03 รองลงมาคือสมรรถนะของบุคลากรในนโยบาย มีค่าเฉลี่ย 3.98 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร และการติดตามผลและประเมินแบบเสริมพลังมีค่าเฉลี่ย 3.95 ตามลำดับ

2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนครในภาพรวม

ปัจจัย	B	Std. Error	t	Sig.
ค่าคงที่	0.69	0.12	5.50**	.00
การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (x_1)	0.19	0.04	4.66**	.00
ด้านสมรรถนะของบุคลากรในนโยบาย (x_2)	0.02	0.04	0.46	.64
การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร (x_3)	0.18	0.04	4.34**	.00
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (x_4)	0.17	0.04	4.79**	.00
การติดตามผลและประเมินแบบเสริมพลัง (x_5)	0.26	0.04	7.18**	.00

$R = 0.80$, $R^2 = 0.65$, Adjusted $R^2 = 0.65$, Sig. = 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติในภาพรวมได้ดีที่สุด เรียงลำดับจากค่าอิทธิพลมากไปหาน้อย โดยเริ่มจากการติดตามและประเมินผลแบบเสริมพลัง (x_5) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (x_1) ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร (x_3) และด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (x_4) ส่งผลทางบวกต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถร่วมกันทำนายผลการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนครในภาพรวม ได้ร้อยละ 65 ยกเว้นด้านสมรรถนะของบุคลากรในนโยบาย (x_2) ไม่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนครในภาพรวม โดยมีข้อค้นพบสำคัญในการอภิปรายผลได้ดังนี้

การขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ถึงแม้ว่านโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ถูกกำหนดจากส่วนกลางหรือเป็นการกำหนดนโยบายจากบนลงล่าง (Top-Down View) แต่ในเขตเทศบาลนครสกลนครมีการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมทุกด้านได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านความมั่นคงทางสังคมและครอบครัว ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และด้านนันทนาการเพราะเทศบาลนครสกลนครให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลแบบเสริมพลัง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้ตัวแทนผู้สูงอายุและเจ้าหน้าที่ร่วมกันติดตามและประเมินผลโครงการเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร ควรจะปรับปรุงขั้นตอนหรือกระบวนการใดที่เป็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจดีหรือดำเนินโครงการต่อไป ดังนั้นการติดตามและประเมินผลแบบเสริมพลังจึงทำให้เกิดการพัฒนาวิธีการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Nimphanit (2009) ที่เสนอว่าการติดตามเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ทราบว่าการปฏิบัติตามแผนจริงหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่อย่างไร เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงวิธีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ผลดีขึ้น และการศึกษาของ Ampansirirat (2016) ที่พบว่า การประเมินแบบเสริมพลัง มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้แผนงานมีโอกาสบรรลุผลสำเร็จ ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถประเมินโครงการด้วยตัวเองเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีคุณภาพ

ในส่วนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เทศบาลนครสกลนครได้จัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ที่เป็นไปตามกรอบของนโยบายผู้สูงอายุระดับชาติ และมีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ แผนยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการและกิจกรรมรวมทั้งได้มอบหมายภารกิจที่ชัดเจนให้กับเจ้าหน้าที่ส่งผลให้สามารถเชื่อมโยงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นเมื่อแผนกลยุทธ์ปฏิบัติได้จริงจึงทำให้การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้สำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของ Thamrongthanyawong (2012) ที่เสนอว่าการวางแผนกลยุทธ์คือรูปธรรมของนโยบายที่ประกอบด้วยมาตรการและกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติปรากฏเป็นจริง เมื่อนำแผนไปปฏิบัติต้องมีความชัดเจนทั้งแผนงานและโครงการ โดยจะต้องนำปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาให้ครอบคลุมเพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่หน่วยงานรัฐสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน โดยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมดำเนินโครงการและกิจกรรมร่วมติดตามและประเมินผล เพื่อนำไปสู่การแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันและมีผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุด ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของ Bunchalerm and Therchatanmeenasakul (2018) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติคือการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานกับประชาชนในชุมชน โดยให้ชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมค้นหาปัญหาและวางแผนตัดสินใจร่วมกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อค้นพบของ Terengkhanmak, Terkhanmak and Anantanachai (2016) ที่พบว่ามีการบริหารงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างโอกาสและดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและสนับสนุนการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ

การสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร ในภาพรวมทรัพยากรการบริหารถือว่าได้รับการจัดสรรอย่างเพียงพอทั้งงบประมาณ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะการจัดสรร “พื้นที่” หรือศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเขตเทศบาลนครสกลนครเป็นทรัพยากรที่มีความคุ้มค่า ยั่งยืน และเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นสถานที่ให้ผู้สูงอายุได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกันเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนั้นทรัพยากรการบริหารจึงเป็นสิ่งที่ชีวิตสมรรถนะของเทศบาลนครสกลนครในการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dokthaisong (1995) และ Chandarasorn (2011) ที่เสนอว่า งบประมาณเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบรรลุ และความพอเพียงด้านงบประมาณ ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ สถานที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ด้านสมรรถนะของบุคลากรในนโยบาย ไม่ส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ในภาพรวมทุกด้านนั้นเป็นเพราะมีข้อจำกัดด้านอัตรากำลัง กล่าวคือเทศบาลนครสกลนครมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบงานผู้สูงอายุเพียง 1 คน ดังนั้นสัดส่วนระหว่างเจ้าหน้าที่และจำนวนผู้สูงอายุจึงไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของ Faikhum (2018) พบว่า ในประเทศไทยมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องบุคลากรเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ

3. แนวทางการพัฒนาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร ประกอบด้วย

3.1 การพัฒนางานบริการด้านสุขภาพ โดย 1) จัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน (Day Care) มุ่งเน้นการบริการผู้สูงอายุที่ใช้ชีวิตเพียงลำพังเวลากลางวันแบบไปเช้าเย็นกลับ จัดบริการยานพาหนะรับส่งผู้สูงอายุ และจัดกิจกรรมสันทนาการด้านสุขภาพ ภาย จัดให้กับผู้สูงอายุ 2) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแบบครบวงจรสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเทศบาลนครสกลนคร เป็นศูนย์ที่ให้บริการด้านการดูแลสุขภาพ การรักษาพยาบาลเบื้องต้นและมีห้องออกกำลังกายเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ

3.2 ด้านการพัฒนาการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อผู้สูงอายุ ควรพัฒนาและออกแบบสิ่งปลูกสร้างตามแนวทางอารยสถาปัตย์ (Universal Design) ประกอบด้วย 1) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อลักษณะของผู้สูงอายุภายในหน่วยงานราชการ และพื้นที่อื่นๆ ที่มีผู้สูงอายุไปใช้บริการเป็นประจำ เช่น ปรับปรุงอาคาร ระบบขนส่ง ที่พักอาศัย และ 2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่สาธารณะ เช่น ปรับปรุงถนน ทางเดินเท้า ทางลาด ห้องน้ำ ที่นั่งพัก

3.3 การสร้างเสริมอาชีพและการมีงานทำของผู้สูงอายุ ควรจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาทักษะใหม่ๆ โดยดำเนินการแบบเชิงรุกเข้าไปให้ความรู้ในชุมชนที่มีความต้องการและพร้อมจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และขอรับการสนับสนุนจากภาคเอกชนเข้ามาเป็นพี่เลี้ยงในทุกกระบวนการ กล่าวคือ 1) ต้นน้ำ คือ กิจกรรมสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีในชุมชน 2) กลางน้ำ คือ กิจกรรมอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีในชุมชน 3) ปลายน้ำ คือ กิจกรรมการพัฒนาช่องทางจัดจำหน่ายสินค้าเพื่อเผยแพร่สินค้าของผู้สูงอายุให้สังคมรับรู้

3.4 ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ผู้สูงอายุ ควรเพิ่มและพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับต้องการของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) หลักสูตรด้านวิชาการ ให้ความรู้ด้านทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ให้ความรู้ด้านกฎหมายในชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุ 2) หลักสูตรด้านการปฏิบัติ ให้เกิดการพัฒนาทักษะด้านการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสนใจ เช่น การเรียนวาดรูป การทำขนม การเรียนดนตรีบำบัด และ 3) หลักสูตรการเรียนรู้นอกห้องเรียน มุ่งเน้นการศึกษาในพื้นที่นอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายในจังหวัด อาทิ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านพืชสมุนไพร

3.5 ด้านการพัฒนาบุคลากร ปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปสู่การปฏิบัติคือบุคลากร แต่การศึกษาเชิงปริมาณพบว่าสมรรถนะของบุคลากรในนโยบายไม่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เนื่องจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้น ดังนั้นเทศบาลควร 1) จัดหาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุให้เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น 2) ปรับระบบการทำงานแบบ Zoning ตามเขตการเลือกตั้งเพื่อกระจายความรับผิดชอบให้เจ้าหน้าที่คนอื่นๆ ภายในกองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครสกลนคร โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ 1 คนรับผิดชอบคนละ 1 เขตการเลือกตั้งภายในชุมชนเขตเทศบาลนครสกลนคร

การขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีข้อค้นพบที่สำคัญในด้านความสามารถของเทศบาลนครสกลนครที่สามารถตอบสนองต่อนโยบายผู้สูงอายุระดับชาติ เห็นได้จากการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับมหภาคและจุลภาคสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจนเป็นพื้นที่นาร่องในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัด รวมทั้งมีโครงการที่ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและประสบความสำเร็จคือ ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเทศบาลนครสกลนครที่เป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ แต่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตเมืองปัญหาของผู้สูงอายุมีความซับซ้อนมากขึ้น กล่าวคือยังมีผู้สูงอายุจำนวนมากต้องใช้ชีวิตเพียงลำพังเวลากลางวันซึ่งมีความเสี่ยงต่อมิฉาชีพและอุบัติเหตุ ผู้สูงอายุไม่ได้รับความสะดวกสบายในด้านการใช้ชีวิตในเมืองเพราะการออกแบบทางเดินเท้า ทางลาด รวบรวมระบบขนส่ง ห้องน้ำสาธารณะ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ยังไม่ได้รับการพัฒนาและออกแบบเพื่อผู้สูงอายุอย่างแท้จริงและผู้สูงอายุจำนวนมากยังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจขาดรายได้ เพราะเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพในเมืองใหญ่ นอกจากนี้ยังมีผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงมีพลังต้องการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสังคมทำให้ตัวเองมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี ดังนั้นในฐานะที่เทศบาลนครสกลนครมีอำนาจหน้าที่จัดบริการสาธารณะและดูแลความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุให้เป็นไปตามนโยบายและกฎหมายที่กำหนด จึงมีความเป็นจำเป็นอย่างยิ่งที่เทศบาลนครสกลนครควรดำเนินการ คือ 1) การพัฒนางานบริการด้านสุขภาพ 2) การพัฒนาการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อผู้สูงอายุตามแนวทางอารยะสถาปัตย์ 3) การสร้างเสริมอาชีพและการมีงานทำของผู้สูงอายุ 4) การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ และ 5) การพัฒนาบุคลากร แนวทางการพัฒนาดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านการคุ้มครองทางร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน การอำนวยความสะดวกและสร้างความปลอดภัยเพื่อการใช้ชีวิตในสังคมเมือง ซึ่งเทศบาลนครสกลนครสามารถนำไปใช้ในการกำหนดเป็นนโยบาย แผนกลยุทธ์ โครงการและกิจกรรมในการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปสู่การปฏิบัติ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมและความเสมอภาคสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของผู้สูงอายุในพื้นที่และเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกับการศึกษาของ Kitikunitipong, Chupen and Taresilapasatit (2018) ที่พบว่า การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านผู้สูงอายุมีความเหมาะสม แต่ผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านสุขภาพ ด้านความรู้ ด้านสิทธิและด้านสิ่งแวดล้อม ถนน ทางสาธารณะ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานที่ศึกษาของ Jantanukul (2017) ที่พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพ ด้านการสร้างงานแก่ผู้สูงอายุ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ

สรุปผลการวิจัย

การขับเคลื่อนการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลนครสกลนครในระดับมหภาคและจุลภาคมีความสัมพันธ์แบบบนลงล่างโดยเทศบาลขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับจุลภาคที่สอดคล้องกับกฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบและมาตรการระดับชาติซึ่งเป็นการปฏิบัติตามระบอบราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้แก่การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การติดตามผลและประเมินแบบเสริมพลัง ทั้งนี้พบว่า การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สำเร็จเนื่องจากนายกเทศมนตรีมีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาผู้สูงอายุที่ชัดเจน มีแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและผู้สูงอายุให้การสนับสนุนโดยมีกลไกการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย แต่ยังคงติดขัดปัญหาเรื่องบุคลากรที่มีจำนวนจำกัดไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง แนวทางการพัฒนาการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติต้องกำหนดให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุและมุ่งดูแลผู้สูงอายุทุกด้าน ได้แก่ การพัฒนางานด้านบริการ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อผู้สูงอายุ การสร้างเสริมอาชีพ การพัฒนาการเรียนรู้ผู้สูงอายุ และการพัฒนาบุคลากร

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. องค์การปกครองท้องถิ่นในเขตเมืองอื่น สามารถนำปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การติดตามผลและประเมินแบบเสริมพลังไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
2. เทศบาลนครสกลนครนำแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในด้านการบริการผู้สูงอายุ ด้านส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากรนำไปใช้กำหนดเป็นนโยบาย โครงการ และกิจกรรมไปสู่การไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
3. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนครมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การติดตามและประเมินผลแบบเสริมพลังเป็นกระบวนการนำไปสู่การปรับปรุงวิธีการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดมุมมองหรือวิธีการใหม่ เทศบาลนครสกลนครควรแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเข้ามาร่วมประเมินโครงการ
2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ เทศบาลนครสกลนครควรกำหนดแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริการ ด้านสุขภาพ การจัดสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ การสร้างเสริมอาชีพและการมีงานทำ การพัฒนาการเรียนรู้ผู้สูงอายุ และการพัฒนาบุคลากรเนื่องจากเป็นสิ่งที่มาจากความต้องการและเป็นข้อเสนอจากกลุ่มผู้สูงอายุ
3. การสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร พื้นที่หรือสถานที่จัดกิจกรรมเป็นปัจจัยที่แสดงถึงการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น เทศบาลนครสกลนครควรเพิ่มหรือขยาย “พื้นที่” ในชุมชนต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างความปลอดภัยตามแนวทางการะยะสถาปัตย์ โดยเริ่มจากการปรับปรุงศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุเป็นพื้นที่ต้นแบบในจังหวัดสกลนคร
4. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เทศบาลนครสกลนครควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในผู้สูงอายุกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน โดยการจัดกิจกรรมเชิงรุกหรือจัดเวทีสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนที่มีความพร้อมนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการกิจกรรมและร่วมรับผลประโยชน์เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับผู้สูงอายุทุกกลุ่ม และควรสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานเอกชนเพื่อนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น ให้ผู้ประกอบการเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในด้านพื้นที่ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่นอกเขตเทศบาลเพื่อขยายพื้นที่การพัฒนาด้านการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดประโยชน์กับผู้สูงอายุในเขตชนบท
2. ในด้านวิธีวิจัยควรใช้การศึกษาภายใต้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กลไกความร่วมมือของชุมชนเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและออกแบบกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อมุ่งเป้าหมายให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีและมีความสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป

ข้อจำกัดของการวิจัย

ผลการวิจัยไม่สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุที่ติดเตียงและไม่เหมาะสมสำหรับใช้ในพื้นที่ชนบทได้เนื่องจากมีความแตกต่างในด้านขนาดของพื้นที่ ผู้นำ ศักยภาพของผู้สูงอายุและงบประมาณ นอกจากนี้การดำเนินโครงการที่ผู้สูงอายุต้องการยังไม่สามารถขับเคลื่อนได้เนื่องจากติดขัดระเบียบการใช้งบประมาณของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เน้นหลักการควบคุมค่ามากกว่าการให้ประโยชน์กับผู้สูงอายุเพียงกลุ่มเดียว

References

- Ampansirirat, A. (2017). Kanpramoen bæp soem phalang: næokhit læ kanprayukchai [Empowerment Evaluation : Principles and Application]. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*. 4(1),280-291.

- Booncharern, S., and Terchatanmeenasakul, S. (2016). Phonlakā rōṇām nayōbāi kān bōrīkān sangkhom kae phūsūṅ'āyū khoṅg sūn sukkhaphāp chumchon theṣabān mūāng mae'cho pai sū kān patibat [The Results of Policy Implementation of Elderly Social Services of the Community Health Center, Maejo Municipality]. *School of Administrative Studies Academic Journal*. 1(2),1-13.
- Chandarasorn, V. (2011). *Thritsadi kānām nayōbāi sāthāraṇa pai patibat [Theory of Public Policy Implementation]*. 5th ed. Bangkok : Prikwaan Graphic.
- Dokthaisong, B. (1995). *Phruttkam sū khwāmpen loet [Behavior for excellency]*. Bangkok : National Institute of Development Administration.
- Faikam, K. (2018). Kānphatthana khunnaphāp chīwit phūsūṅ'āyū nai prathet Thai [Quality of Life Development of the Elderly in Thailand]. *Academic Journal Bangkokthonburi University*. 7(2),19-26.
- Jantanukul, W. (2017). Botbāt khoṅg 'ongkoṅ pokkhroṅg sūān thoṅgthin to kānphatthana khunnaphāp chīwit phūsūṅ'āyū nai khet 'amphoe mūāng changwat 'Ubon ratchathani [Roles of Local Administrative Organization on the Quality of Life Development for Elderly People in Meuang District, Ubonratchathani Province Watcharaporn]. *Humanities and Social Sciences Journal Ubon Ratchathani Rajabhat*. 8(1),450-459.
- Kenaphoom, S., and Jandaeng, B. (2019). Tuā bæp thritsadi kānām nayōbāi sāthāraṇa pai sū kān patibat [Theory Model of Public Policy Implementation]. *Journal of Local Governance and Innovation*. 3(1),95-116.
- Kitikunitipong, P., Chupen, L., and Taresilapasatit, A. (2018). Kānbōrīhān nayōbāi khoṅg 'ongkoṅ pokkhroṅg sūān thoṅgthin phūā roṅg rap sangkhom phūsūṅ'āyū [Policy Administration of Local Administrative Organization for Elderly Society]. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology*. 4(2),94-107.
- Nimphanit, J (2009). *Kān wikhrō nayōbāi khōpkhāi nē'okhit thritsadi lāe koṛāni tuāyāṅ [Policy Analysis Scopes Concepts Theories and Case Studies]*. 4th ed. Bangkok : Sukhothai Thammathirat University Publishing.
- Ladavalaya Na Ayuthaya, S. (2012). *Nē'ō khwāmkhit lāe thritsadi ratthaprasāsanasāt [Concepts and Theories of Public Administration]*. Changmai : Thanut Publishing.
- Laohawichien, U. (2000). *Ratthaprasāsanasāt laksana wicha lāe miti tāṅg tāṅg [Public administration: The nature and dimensions]*. 5th ed. Bangkok : Sematham.
- Liemsuwan, T. (2020). Nawattakam nayōbāi sawatdikaṇ phūā phūsūṅ'āyū khoṅg 'ongkoṅ pokkhroṅg sūān thoṅgthin nai phāk tawan'ok [The Innovations in Welfare for The Elderly of Local Administrative Organization in Eastern Region]. *Journal of Public Administration and Politics*. 9(1),161-186.
- Local Registration Office. (2018). *Khoṁmūnchamnūanprachakoṅkhoṅgphūsūṅ 'āyunaikhetthetbaṇna kornsakonnakorn [Data of population of the elderly in Sakon Nakhon]*. Sakon Nakhon : Local Registration Office.
- Mahatnirunkul, S., Tantipiwatsakul, V., and Phumpaisai, V. (1998). *Khoṁūṅgo'chī wat khunnaphāp chīwit khoṅg 'Oṅkān 'Anāmai Lok chut yo'chabap phasā Thai [World Health Organization quality of life indicators, Thai version condensed version]*. Retrieved January 2020, from <https://www.dmh.go.th/test/whoqol/>.
- Silpjaru, T. (2016). *Kānwichai lāe wikhrō khoṁmūn thaṅg sathiti dūai SPSS lāe Amos [Research and analyze statistical data with Spss and Amos]*. 17th ed. Bangkok : SR printing mass product.

- Sudsomboon, S.; Thammaporn, W.; Puttasukkee, T., and Chaimay, P. (2017). Botbat khong 'ongkon pokkhong sun thongthin nai kandulae phusung'ayu Thai [Role of Local Government Organization for Elderly Care]. *Journal of Southern Technology*. 9(1),121-127.
- Sukkumnerd, D., Yodphet, S., Jaruthat, T., Yodmongkol, N., and Phutthasri, W. (2019). *Sathanakan nayo bai mattrakon lae konkai phuan yo bai sathanana rong rap sangkhom sung wai khong prathet Thai [Situation, policy, measures and mechanisms: To support public policy for elderly society of Thailand]*. Paper presented at the General assembly on specific issues regarding the 1st policy of supporting aging society, 2019, Bangkok.
- Tanbunserm, P. (2018). Khwamsamret khong kanphatthana khunnaphap chiwit khong phu sung'ayu khong 'ongkon pokkhong sun thongthin nai phak klang ton lang thi nung [Policy Implementation of Quality of Life of the Elderly of the Local Governments in the Lower Central Region 1]. *Journal of Rangsit Graduate Studies in Business and Social Sciences*. 4(1),127-136.
- Thamrongthanyawong, S. (2012). *Nayo bai sathanana nae khwamkhit kan wikhro lae krabuankan [Public policy, concepts, analysis, and processes]*. Bangkok : Sema Dharma Graphic.
- Terengkhanmak, K., Terkhanmak, K., and Anantanachai, P. (2016). Rupbaep kanbojihan ngan khong 'ongkon pokkhong sun thongthin phua phatthana khunnaphap chiwit phusung'ayu nai changwat lop buri. [Model of Administration of Local Administration Organization for the Development of Life Quality of the Ageing in LopBuri Province]. *Journal of MCU Social Science*. 5(3),187-202.
- Yavaprabhas, S., and Whangmahaporn, P. (2012). *Nayo ba isathananaradaphthongthinthai [Public policy at the local level in Thailand]*. Bangkok : Joothong Co, Ltd.